

SUOMUSSALMEN KUNNAN

ESIOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

Huhtikuu 2011

1. ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET.....	5
1.1. ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄ.....	5
1.2. YLEISET KASVATUS- JA OPPIMISTAVOITTEET.....	5
2. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN.....	6
2.1. TOIMINTA-AJATUS.....	7
2.2. OPPIMISYMPÄRISTÖN KUVAUS.....	8
2.3. OPETUSMENETELMÄT JA TYÖTAVAT.....	9
3. KESKEISET SISÄLTÖALUEET.....	10
3.1. KIELI JA VUOROVAIKUTUS.....	11
3.2. MATEMATIIKKA.....	12
3.3. ETIIKKA JA KATSOMUS.....	13
3.4. YMPÄRISTÖ- JA LUONNONTIETO.....	14
3.5. TERVEYS.....	15
3.6. FYYSINEN JA MOTORINEN KEHITYS.....	15
3.7. TAIDE JA KULTTUURI.....	16
3.8. SUOMUSSALMEN ESIOPETUKSEN PAINOTUSALUEET.....	16

4. KASVUN JA OPPIMISEN TUKI ESIOPETUKSESSA.....	17
4.1. YLEINEN TUKI.....	17
4.2. PEDAGOGINEN ARVIO.....	18
4.3. TEHOSTETTU TUKI.....	18
4.4. PEDAGOGINEN SELVITYS.....	20
4.5. ERITYISEN TUEN PÄÄTÖS.....	20
4.6. ERITYINEN TUKI.....	20
4.7. PIDENNETTY OPPIVELVOLLISUUS.....	21
4.8. TULKITSEMIS- JA AVUSTAJAPALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN.....	21
5. ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLTO.....	22
5.1. ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLTORYHMÄ.....	22
5.2. ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLLON PALVELUT.....	22
5.3. TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN.....	23
6. ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN ESIOPETUS.....	24
7. ESIOPETUKSEN YHTEISTYÖ.....	25
8. ARVIOINTI ESIOPETUKSESSA.....	26

LIITTEET

Suomussalmen kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma perustuu Opetushallituksen joulukuussa 2010 antamiin valtakunnallisiin Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (voimassaoloaika 1.1. 2011 alkaen toistaiseksi) sekä Esiopetuksen opetussuunnitelmaan huhtikuulta 2001.

Joitakin esiopetussuunnitelman perusteiden lukuja tai numerointia on muokattu työryhmämme jäsenten ajatuksia vastaaviksi kuitenkin asiasisältöä noudattaen.

Esiopetuksen opetussuunnitelma on aina pohjana koulukohtaisille lukukausi- ja/tai lukuvuosisuunnitelmille, jotka ovat vapaamuotoisia ja joustavia, käytännön toimintaa kuvaavia suunnitelmia.

Huhtikuu 2011

Työryhmä: Tarja Heikkinen, erityislastentarhanopettaja

Virve Juntunen, esiopettaja

Kirsti Karhunen, esiopettaja

Marika Kinnunen, esiopettaja

Päivi Tolonen, luokanopettaja, esiopettaja

1. ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET

1.1. Esiopetuksen tehtävänä on edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen ohjaamalla häntä vastuulliseen toimintaan ja yhteisesti hyväksytyjen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten arvostamiseen.

Tärkeää on vahvistaa lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla ja tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa.

Esiopetuksen henkilöstö ja lapsen huoltajat kantavat yhdessä vastuun lapsen osallistumisesta esiopetukseen.

1.2. Yleiset kasvatus- ja oppimistavoitteet määräytyvät toisaalta kunkin lapsen yksilöllisistä kehitystarpeista ja toisaalta yhteiskunnan tarpeista.

Tärkein tavoite on **LAPSEN TERVE MINÄKUVA**.

- Hyväksyn itseni ja toiset ympärilläni
- Aistin ja tiedostan oman kehoni
- En vahingoita itseäni, toisia ihmisiä enkä luontoa
- Pohdin, mikä on oikein ja väärin
- Hyvät tavat kaunistavat jokaista päivääni
- Nautin luonnossa liikkumisesta
- Työskentelen toisten kanssa
- Keskustelen, ilmaisen oman mielipiteeni ja kuuntelen toisia
- Opin leikkien
- Uusien asioiden oppiminen on mukavaa

2. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Suomussalmen kunnan kuusivuotiaiden esiopetusta järjestetään Ruukinkankaan, Kirkonkylän ja Taivalalasen koulujen erillisissä esiluokissa sekä yhdistettynä alkuopetusluokkiin kuntamme pienillä kouluilla.

Esiopetuksessa pyritään joustavaan opetuksen toteuttamiseen 1-2 luokkien kanssa mahdollisuuksien mukaan.

Opetuksen joustava työskentely vaatii erityisen tarkkaa suunnitelmallisuutta. Toiminnassa ei tule liikaa korostaa luokkarajoja. Työskentely voi lähteä yhteisestä teemasta, jota eriyttäen voidaan muodostaa lasten edellytyksiä vastaavia työskentelyryhmiä. Yhdysluokassa on mahdollista toteuttaa ns. luokatonta esi- ja alkuopetusta. Eriyttämistä tarvitaan varsinkin äidinkielen ja matematiikan asioissa.

Opetusministeriö on antanut suosituksen opetusryhmien muodostamisesta esiopetuksessa (liite 1). Esiopetuksen opetusryhmään saa kuulua pääsääntöisesti enintään kolmetoista oppilasta. Opetusryhmän enimmäiskoko voi olla 20 oppilasta, jos esiopettajan ohella ryhmän työskentelyyn osallistuu enemmän aikaa koulunkäyntiavustaja, lastenhoitaja tai muu tehtävään soveltuvan ammatillisen koulutuksen suorittanut henkilö.

Suositus koskee myös tilanteita, joissa esiopetuksen oppilaita opetetaan yhdessä perusopetuksen (yhdistetyt E-1-2 luokat) kanssa tai samaan ryhmään kuuluu myös päivähoidossa olevia lapsia.

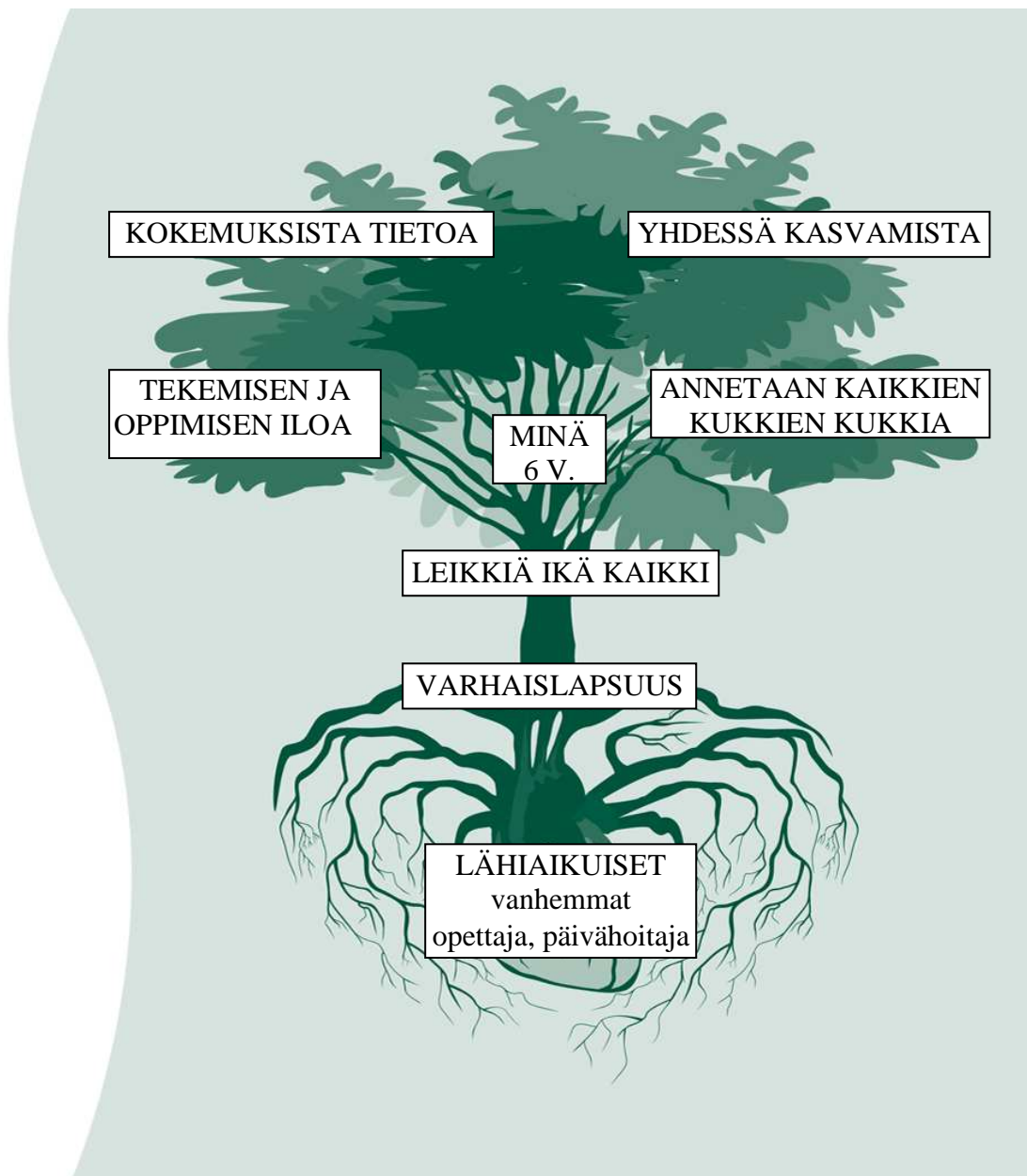
2.1. TOIMINTA-AJATUS

Suomussalmen kunnan esiopetus on:

- YHDESSÄ KASVAMISTA
- ILOISTA TEKEMISTÄ

Toiminta-ajatuksen perustana oleva lapsi- ja oppimiskäsitys:

Lapsi katsoo maailmaa lapsen silmin, aikuinen kuuntelee ja havainnoi lasta, tukee tarvittaessa ja ymmärtää lapsen "iänmukaisen viisauden". Lapsi tulee hyväksyä omana itsenään, sillä jokainen lapsi on mahdollisuus. Kunnioitetaan lapsen halua oppia itse tekemällä.

2.2. OPPIMISYMPÄRISTÖN KUVAUS

Oppimisympäristön on tuettava monipuolisesti lapsen kasvua ja oppimista sekä annettava mahdollisuuksia vuorovaikutukseen. Esiopetuksen oppimisympäristö luodaan yhteistyössä kaikkien esiopetuksen järjestämiseen osallistuvien kesken. Toiminnan lähtökohtina ovat lapsen tarpeet ja edellytykset sekä kiinnostuksen kohteet ja mahdollisuudet yhteistoimintaan. Oppimisympäristön tulee olla esteettisesti miellyttävä.

Esiopetuksen oppimisympäristöllä tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista ja emotionaalista oppimisympäristöä, jossa toiminta toteutuu.

Fyysinen oppimisympäristö koostuu ryhmätiloista, pihasta ja lähiympäristöstä sekä toiminta-, oppimis- ja leikkimateriaaleista. Työvälineiden ja materiaalien tulee olla lasten saatavilla. Oppimisympäristö pyritään luomaan sellaiseksi, että se tarjoaa haasteita aktiiviseen oppimiseen ja toimimiseen mutta myös rauhoittumiseen. Oppimisympäristöä muunnellaan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen mukaan. Oppimisympäristön tulee olla turvallinen ja terveellinen.

Sosiaalinen, psyykinen ja emotionaalinen oppimisympäristö rakentuu lasten, lapsen ja aikuisen sekä aikuisten välisessä vuorovaikutuksessa.

Ilmapiiri on iloinen, avoin, turvallinen ja rohkaiseva. Yksilöä tukeva ja kannustava ilmapiiri mahdollistaa osallisuuden yhteisölliseen toimintaan.

Leikki, ongelmanratkaisu ja toiminta vertaisryhmässä harjaannuttavat lasten sosiaalisia taitoja.

Oppimisympäristö vahvistaa lapsen henkilökohtaista hyvinvointia, toiset huomioon ottavia toimintatapoja ja elämässä selviytymistä sekä itsenäisyyttä, toimivuutta ja vastuullisuutta. Se tarjoaa lapselle tilaisuuksia havaitsemiseen, elämyksiin ja pohdintaan.

Kognitiivinen oppimisympäristö ohjaa lapsen uteliaisuutta, mielenkiintoa ja oppimismotivaatiota sekä tukee hänen aktiivisuuttaan ja itseohjautuvuuttaan ja on kieliympäristönä virikkeellinen.

2.3. OPETUSMENETELMÄT JA TYÖTAVAT

Esiopetuksessa lähtökohtana on lapsen kyky ja halu oppia. Leikki kuuluu jokaiseen päivään esiopetuksessa. Lasten omiin suunnitelmiin pohjautuvan vapaan, luovan leikin lisäksi on huomioitava myös ohjattu leikki. Leikkiesään lapsi on aktiivinen, luova ja määrätietoinen, hän käsittelee jo oppimaansa ja sitä, mitä hän on parhaillaan oppimassa.

Opettajan tulee tukea oppimista sekä lapsen kielen kehittymistä ja ohjata lasta tiedostamaan oma oppimisensa. Opetusmenetelmien ja työtapojen tulee olla vaihtelevia ja mahdollisimman monipuolisia.

Lasten työskentely on:

- kokeilua

- pohtimista

- tutkimista

- ongelmanratkaisua

- aktiivista osallistumista

-vuorovaikutteisuutta

-yhteistoiminnallisuutta

- työtehtäviä

- erilaisia projekteja

- draamaa

- leikkiä

3. ESIOPETUKSEN KESKEISET SISÄLTÖALUEET

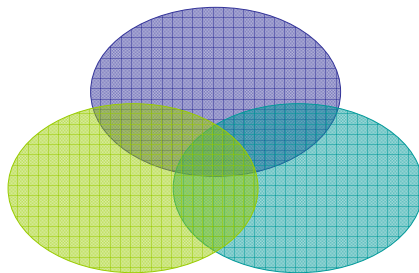
Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Lapsen elämänpiiri sekä lapsen maailmankuvan laajentaminen ja jäsentäminen muodostavat eheyttävän opetuksen kulmakivet. Eheytetyn opetuksen tavoitteet neuvotellaan ja tiedostetaan siinä yhteisössä, jossa lapsi elää.

Teemakokonaisuuksien valinnassa on huomioitava lapsille merkityksellisiä asioita; on myös tärkeää ottaa lapset mukaan teemojen suunnitteluun.

Eheytyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Esiopetuksen sisältöjako on tarkoitettu ohjaamaan opettajan työtä!

Esiopetuksen keskeisimmät sisältöalueet ovat:

- Kieli ja vuorovaikutus
- Matematiikka
- Etiikka ja katsomus
- Ympäristö- ja luonnontieto
- Terveys
- Fyysinen ja motorinen kehitys
- Taide ja kulttuuri

3.1. KIELI JA VUOROVAIKUTUS

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Esiopetuksessa tulee tukea lapsen ajattelun, sosiaalisuuden, tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä oppimisprosessia erityisesti kielen avulla.

Ajattelun kehitystä tuetaan lukemalla satuja, kertomuksia, tietotekstejä, runoja, loruja jne. Annetaan lapsen mielikuvitukselle ja ajatuksille aikaa, tilaa ja rauhaa kehittyä.

Lasta rohkaistaan ja ohjataan aktiiviseksi puhujaksi ja kuuntelijaksi. Lapsi totuttautuu kertomaan ja keskustelemaan kokemuksistaan, tunteistaan, toiveistaan, ja mielipiteistään. Draamaleikkejä ja pieniä näytelmiä käytetään ilmaisun tukemiseen.

Kielellisen tietoisuuden kehittymistä tuetaan kielellä leikkien, loruillen, riimitellen ja tutustuen monipuolisesti kirjoitettuun kielimuotoon. Lapsi saa kokemuksia siitä, että puhuttu kieli voidaan muuttaa kirjoitetuksi ja päinvastoin.

Edellä mainitut seikat antavat pohjaa luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle.

Esiopetuksessa järjestetään avoin oppimisympäristö, jossa lapsella on mahdollisuus omien edellytystensä mukaan tutustua kirjoitettuun kieleen joko itse lukien ja kirjoittaen tai toisten lasten tai aikuisten antaman mallin mukaan.

AJATTELU

ILMAISU

KIELELLINEN TIETOISUUS

ALKAVA LUKU- JA KIRJOITUSTAITO

3.2. MATEMATIIKKA

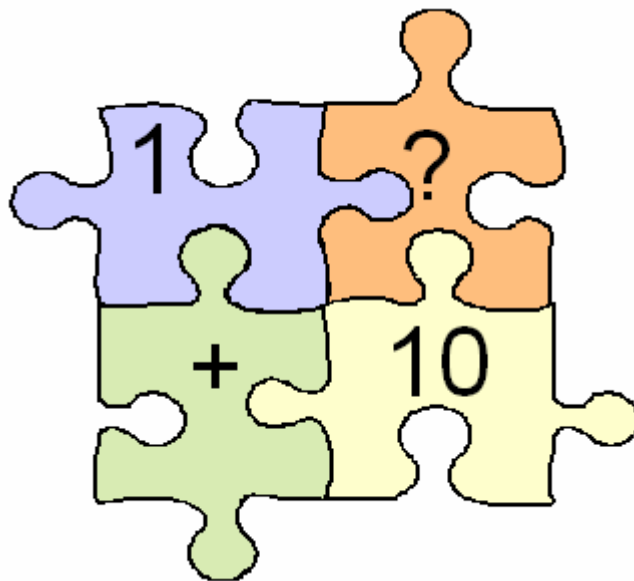
Esiopetuksen matematiikan lähtökohtana on luoda pohja matematiikan oppimiselle.

Esiopetuksen matematiikka sisältää:

- matemaattisiin peruskäsitteisiin tutustumista
- luokittelua
- vertailua
- järjestämistä
- ongelmanratkaisua luonnollisissa arkipäivän tilanteissa

Lapsi motivoituu matemaattiseen ajatteluun laulujen, tarinoiden, liikunnan, pelien, pienien työtehtävien, keskustelujen ja erityisesti leikin avulla. Roo-lileikeistä erityisesti kauppaleikki sisältää monia matemaattista ajattelua kehittäviä elementtejä.

Aikuisen tehtävänä on rakentaa oppimisympäristö, joka tukee ja edistää jokaisen lapsen yksilöllistä matemaattisen ajattelun kehittymistä.

3.3. ETIIKKA JA KATSOMUS

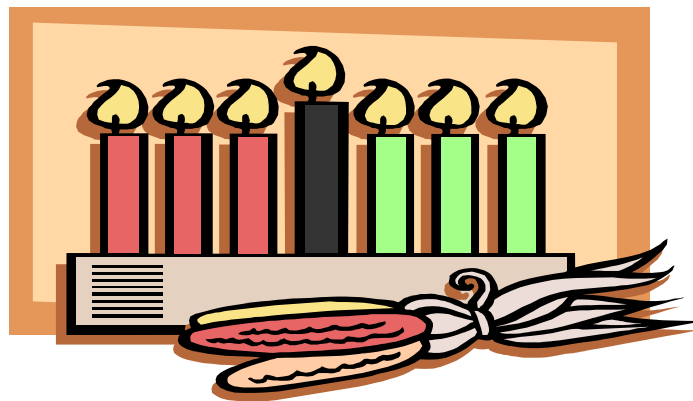
Esiopetukseen sisältää kaikille yhteistä eettistä kasvatusta ja kulttuurista katsomuskasvatusta. Uskonto- ja elämäkatsomustietokasvatukseen lapsi osallistuu huoltajan valinnan mukaan.

Eettinen kasvatusta sisältyy kaikkeen toimintaan. Se voi liittyä eri tilanteisiin tai suunniteltuihin tuokioihin. Eettinen kasvatusta lähtee itsetunnon kehittymisestä ja laajentuu sosiaalisiin taitoihin ja elinympäristöön. Pohdinnat oikeasta ja väärästä ovat oleellinen osa eettistä kasvatusta.

Kulttuurisen katsomuskasvatuksen tavoitteena on katsomuksellisen ajattelun kehittyminen tutustumalla omaan ja muiden ryhmässä olevien katsomukseen.

Uskontokasvatuksessa lapsille annetaan mahdollisuus kohdata yleensä uskontoon liittyviä asioita. Kristittyinä elämiseen kuuluvat asiat huomioidaan: kristilliset tavat, juhlat.

Elämäkatsomustietokasvatuksessa käsitellään suvaitsevaisuutta, kohtuullisuutta, oikeudenmukaisuutta, reiluuutta, rohkeutta ja omaa identiteettiä sekä hyväntahtoisuutta ja huolenpitoa.

3.4. YMPÄRISTÖ- JA LUONNONTIETO

Ympäristö- ja luonnontiedossa lähtökohtana on lapsen oma monimuotoinen elinympäristö, siihen liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat. Nämä ovat pohjana luotaessa laajempaa ymmärrystä maailmasta.

Tavoitteena on vahvistaa elämyksellistä, kokemuksellista ja emotionaalista suhdetta luontoon ja sitä kautta tukea ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Lapsen tulee oppia ymmärtämään ja arvostamaan luonnonvaraista ja rakennettua ympäristöä. Hän oppii omassa toiminnassaan huomioimaan luonnon monimuotoisuutta, ympäristön viihtyisyyttä sekä kauneutta. Lapsen tulee myös tunnistaa oman toiminnan vaikutus ympäristössään esim. jätteiden lajittelu, lelujen kierrätys ja korjaus jne.

Ympäristö- ja luonnontiedon sisältöjä ovat esim.:

- eliöt ja niiden elinympäristö
- luonnon havainnointi (sää, eläimet, kasvit jne.)
- maa ja avaruus (aika, vuodenaajat, kuukaudet jne.)
- ympäristön aineet ja materiaalit (luonnonmateriaalien keruu ja hyödyntäminen)
- energiaan liittyvät asiat
- ympäristön siisteydestä huolehtiminen

Lähiympäristö tarjoaa esiopetuksen ympäristö- ja luonnontiedolle keskeiset elementit ja sisällöt. Lähimetsä eri vuodenaikoina tutkimuskohteena, turvallisen leikki- ja seikkailupaikkana antaa lapselle päivittäin mahdollisuuden luontevaan luonnossa olemiseen, siitä nauttimiseen ja luonnon kunnioittamiseen.

3.5. TERVEYS

Lapsen ohjaaminen omasta fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä huolehtimiseen toteutuu arkipäivän tilanteissa. Luonnollisten tilanteiden kautta lapsen on mahdollista pohtia ja tiedostaa itsensä suhteessa muihin ja ympäristöön. Myönteiset kokemukset ja oma osallistuminen edistävät lapsen kykyä ymmärtää ja ottaa vastuuta omasta terveydestään ja turvallisuudestaan.

Terveyskasvatukseen liittyviä teemoja ovat esim.:

- Ihmisen kasvu ja kehitys
- Ruokailu ja terveelliset ruokatottumukset
- Uni ja lepo
- Henkilökohtainen hygienia
- Käyttäytyminen ja muiden huomioiminen
- Turvallinen liikkuminen

3.6. FYYSINEN JA MOTORINEN KEHITYS

Ohjattu ja lasten omaehtoinen liikunta kuuluvat päivittäiseen toimintaan. Liikunta on monipuolista. Tutustutaan eri liikuntalajeihin;

- **LIIKUNTALEIKIT**
- **VOIMISTELU**
satuvoimistelu, perusvoimistelu, välinevoimistelu, telinevoimistelu
- **PALLOILU**
eri palloilulajien alkeisharjoitteita ja viitepelejä
- **TANSSI**
piirileikkejä, kansantansseja jne.
- **YLEISURHEILU**
eri yleisurheilulajien alkeisharjoitteita
- **SUUNNISTUS, MAASTOLEIKIT & RETKEILY**
- **UINTI**
veteentotuttautumis- ja alkeisuimataidon harjoituksia
- **HIIHTO JA LUISTELU**
alkeistaitojen harjoittelua

3.7. TAIDE JA KULTTUURI

Taide- ja kulttuurikasvatuksessa lasta ohjataan monipuoliseen ilmaisuun erilaisten teemakokonaisuuksien yhteydessä. Tuetaan lapsen kulttuuri-identiteetin vahvistumista. Lasta ohjataan pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä arvostamaan omaa ja toisten työtä.

Taiteen ja kulttuurin sisältöjä ovat esim.:

- ITSE tekeminen:
kuvia ja esineitä erilaisista materiaaleista
musiikkia
laulua
draamaa
tanssia
- mahdollisuudet erilaisiin taidekokemuksiin ja kulttuurinautintoihin (konsertit, näyttelyt, esitykset jne.)
- tutustuminen erilaisiin viestintävälineisiin ja niiden käytön harjoittelua

3.8. SUOMUSSALMEN ESIOPETUKSEN PAINOTUSALUEET

Suomussalmen kunnan esiopetuksen painotusalueet johdetaan toisaalta kunnan omasta visiosta ja toisaalta esiopetuksen tärkeimmästä tavoitteesta, LAPSEN TERVE MINÄKUVA.

Painotusalueita ovat:

- luonto, luonnon kunnioittaminen, kestävä kehitys
- kotiseutu ja sen perinne
- terve itsetunto
- yrittäjyys/yrittävyys
Esim. kirpputori

4. KASVUN JA OPPIMISEN TUKI ESIOPETUKSESSA

Jokaisella lapsella on oikeus, omista lähtökohdistaan käsin, saada tukea kasvulleen ja oppimiselleen sekä kehittää oppimisvalmiuksiaan.

Yhteistyö huoltajien kanssa on ensiarvoisen tärkeää niin koko esi- ja perusopetuksen ajan mutta **erityisesti lasten erilaisia tuentarpeita arvioidessa!**

Lapsia kannustetaan aloitteellisuuteen ja vastuullisuuteen, tarjotaan haasteita ja annetaan kehittymistä edistävää ohjausta ja tukea.

Lapsen tervettä itsetuntoa vahvistetaan myönteisten oppimiskokemusten ja kannustavan palautteen avulla.

Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteiden ja mahdollisten oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen.

Oikea-aikainen ja oikeanlainen tuki, heti tarpeen ilmetessä, ovat ratkaisevia kasvun ja oppimisen turvaamiseksi.

Lapsen kasvua ja oppimista arvioidaan jatkumona.

4.1. Yleinen tuki

- kuuluu esiopetuksen jokaiseen päivään jokaiselle lapselle
- on välittämistä ja huolenpitoa
- toteutuu **pedagogisilla ratkaisuilla**;
 - ryhmäkoko, joustavat ryhmät ja eriyttäminen
 - samanaikaisopetus, tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus
 - avustajapalvelut ja apuvälineet
- hyödynnetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa(VASU)
- laaditaan lapsen **oppimissuunnitelma** (koostuu vanhempien ja opettajan havainnoinnista ja lapsen ryhmäarviointitehtävistä)

4.2. Pedagogisen arvion tehostettua tukea varten;

- **tekee** esiopettaja(t), ja tarvittaessa muut asiantuntijat, yhteistyössä huoltajien kanssa **silloin**, kun yleinen tuki ei riitä **silloin**, kun lapsi tarvitsee säännöllisesti tukea tai samanaikaisesti eri tukimuotoja
- pedagogisessa arviossa kuvataan;
 - lapsen kasvun ja oppimisen tilanne kokonaisuutena
 - lapsen saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksesta
 - lapsen oppimisvalmiudet ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
 - millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä tai oppilashuollollisilla ratkaisuilla lasta tuetaan
 - **hyödynnetään** mahdollisia lapsen oppimissuunnitelmaa, varhaiskasvatussuunnitelmaa tai kuntoutussuunnitelmaa
- pedagoginen arvio tehostetun tuen aloittamisesta, järjestämisestä ja mahdollisesta lapsen siirtymisestä takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään oppilashuoltotyössä

4.3. Tehostettu tuki

- on säännöllistä ja yksilöllisempää tukea
- on erityislastentarhanopettajan tai erityisopettajan ohjaamaa
- käytetään kaikkia yleisen tuen muotoja
- **oppimissuunnitelma** on pakollinen ja se laaditaan yhteistyössä opettajien, huoltajien ja tarvittavien asiantuntijoiden kanssa pedagogisen arvion pohjalta

Oppimissuunnitelma sisältää seuraavat tiedot;

- lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet ja tavoitteet
- lapsen työskentely-, vuorovaikutus- ja sosioemotionaalisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöön liittyvät ratkaisut
- moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastualueet
- yhteistyön toteuttaminen huoltajien ja lapsen kanssa
- lapsen osallistuminen varhaiskasvatustoimintaan ja yhteistyö toiminnan järjestäjän kanssa
- lapsen edistymisen seuranta ja arviointi
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet

4.4. Pedagoginen selvitys erityistä tukea varten;

- tehdään silloin, kun tehostettu tuki ei riitä
- opetuksen järjestäjän on kuultava lasta ja hänen huoltajaansa
- apulaisrehtori/koulunjohtaja
hankkii
 - selvityksen lapsen oppimisen etenemisestä esiopettajalta,
 - selvityksen lapsen saamasta tehostetusta tuesta ja kokonaistilanteesta tarvittavilta asiantuntijoilta
- * esiopetuksen oppilashuoltoryhmä tekee arvion erityisen tuen tarpeesta selvitysten perusteella
- * pedagogisessa selvityksessä kuvataan;
 - lapsen kasvun ja oppimisen tilanne kokonaisuutena
 - lapsen saama tehostettu tuki ja arvio sen vaikutuksesta
 - lapsen oppimisvalmiudet ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
 - millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä tai oppilashuollollisilla ratkaisuilla lasta tuetaan
- * hyödynnetään lapsen tehostetun tuen oppimissuunnitelmaa ja mahdollisia muita suunnitelmia

4.5. Erityisen tuen päätös

- * voidaan tehdä ennen varsinaista esiopetusvuotta
- * sivistysjohtaja tekee päätöksen pedagogisen selvityksen perusteella, päätös on hallintolain mukainen
- * huomioidaan mahdolliset lääkärin, psykologin tai sosiaalisen tilanteen lausunnot
- * määrätään oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkittamis- ja avustajapalvelut sekä muut mahdolliset palvelut ja tarvittaessa muut poikkeavat opetusjärjestelyt
- * tarkistetaan esi- ja perusopetuksessa tuen tarpeen muuttuessa ja perusopetuksen 2. ja 6. vuosiluokan jälkeen

4.6. Erityinen tuki

- * erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja kaikista esiopetuksen tukimuodoista
- erityisen tuen toimeenpanemiseksi lapselle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, **HOJKS**
- HOJKS:n laativat lapsen opettajat yhteistyössä lapsen ja huoltajien sekä esiopetuksen oppilashuoltoryhmän kanssa, laadinnassa huomioidaan lapsen mahdolliset aikaisemmat suunnitelmat
- HOJKS sisältää seuraavat tiedot;
 - lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
 - lapsen oppimisvalmiuksiin, työskentely-, sosioemotionaalisiin ja motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
 - lapsen edistymisen seuranta ja arviointi vähintään kerran lukuvuodessa tai tarpeen muuttuessa
 - pedagogiset ratkaisut

- avustaja- ja tukipalveluiden sekä muun moniammatillisen yhteistyön järjestäminen ja eri toimijoiden vastuualueet
- lapsen esiopetuksen kuljetusjärjestelyt ja vastuut
- lapsen osallistuminen varhaiskasvatustoimintaan ja yhteistyön kuvaus
- yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa sekä vastuut
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet

4.7. Pidentetty oppivelvollisuus

- jos lapsi ei ilmeisesti vammaan tai sairauden vuoksi tule saavuttamaan perusopetuksen tavoitteita yhdeksässä vuodessa, tehdään hänelle **erityisen tuen päätös** ja hänen oppivelvollisuutensa kestää 11 vuotta
- huoltaja päättää, minkä vaihtoehdon mukaisesti lapsi suorittaa oppivelvollisuutensa;
 - lapsi aloittaa 2-vuotisen esiopetuksen 5-vuotiaana ja jatkaa perusopetuksessa TAI
 - lapsi aloittaa esiopetuksen 6-vuotiaana ja jatkaa perusopetuksessa (varaudutaan joustavaan perusopetukseen) TAI
 - lapsi aloittaa 2-vuotisen esiopetuksen 6-vuotiaana ja jatkaa perusopetuksessa 8-vuotiaana
- * lapselle laaditaan HOJKS

4.8. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen

- parantaa yksittäisen lapsen tai koko ryhmän kasvun ja kehityksen edellytyksiä **osana yleistä tukea**
- mikäli lapsi on saanut palveluja yleisen tuen aikana, arvioidaan niiden riittävyys ennen **tehostetun tuen** aloittamista
- **erityisen tuen** aikana HOJKS:aan kirjataan lapsen tarvitsemat avustaja- ja tulkitsemispalvelut sekä henkilöt, jotka osallistuvat tukipalvelujen järjestämiseen

5. ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLTO

Oppilashuollossa **pyritään** kasvun ja oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä muiden ongelmien ehkäisemiseen, tunnistamiseen, lieventämiseen ja poistamiseen mahdollisimman varhain.

Oppilashuollon **tehtävänä** on seurata ja tukea jokaisen lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tarvittaessa tukea lasta ja puuttua hyvinvoinnissa tapahtuviin muutoksiin yhteistyössä huoltajien kanssa.

Oppilashuolto koostuu esiopetuksen oppilashuollosta ja oppilashuollon palveluista.

5.1. Esiopetuksen oppilashuoltoryhmä

- koostuu esiopettajasta, erityislastentarhanopettajasta tai erityisopettajasta, apulaisrehtorista/koulunjohtajasta ja tarvittaessa muista asiantuntijoista
- kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa, ns. siirtopalaverit esiopetukseen ja ensimmäiselle luokalle sekä tarvittaessa
- arvioi ja käsittelee yhteistyössä vanhempien kanssa kasvun ja oppimisen eri tukimuotojen toteuttamista

5.2. Esiopetuksen oppilashuollon palvelut

- * koostuvat
 - lastenneuvolan ja mahdollisista kouluterveydenhuollon palveluista (kouluterveydenhuolto vain äkillisissä tapauksissa)
 - mahdollisesta hammashuollosta
 - päivittäisestä, terveellisestä ja riittävästä ruokailusta
 - kuljetusjärjestelyistä (odotusajat, turvallisuus)

5.3. Turvallisuuden edistäminen

Esiopetuksen **kriisi- ja pelastussuunnitelmat** perustuvat kunnassa yhteisesti sekä yksikkökohtaisesti laadittuihin suunnitelmiin.

Jokaiseen yksikköön on määrätty toimintasuunnitelma ja toimijat vaara- ja kriisitilanteiden varalle.

Suunnitelmia päivitetään tarvittaessa ja suoritetaan mm. pelastusharjoituksia.

Häirinnän, kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy kuuluu kaikille esiopetuksessa työskenteleville.

Kiusaamisella tarkoitetaan systemaattista, tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa.

Kaikkiin näihin tilanteisiin on puututtava. Myös vanhemmat ilmoittavat esiopetuksen henkilöstölle, mikäli lapsi toistuvasti kertoo häneen kohdistuneesta kiusaamisesta.

Perusopetuksessa on käytössä erilaisia kiusaamiseen liittyviä ohjelmia (KiVa, Verso), joita noudatetaan myös esiopetuksessa soveltuvin osin.

Salassapitovelvollisuus ja tietojen luovuttaminen

Henkilötietojen käsittelyssä lähtökohtana on luottamuksellisuus ja yhteistyö huoltajien kanssa.

Koko esiopetuksessa toimiva henkilöstö on salassapitovelvollinen lapsiin liittyvissä asioissa. Lapsiin liittyviä asioita ei saa kertoa sivullisille. Luonnollisesti henkilökunnan keskinäinen tietojen vaihto on sallittua lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen turvaamiseksi.

Kun lapsi ilmoitetaan esiopetukseen tai ensimmäiselle luokalle, vanhemmat allekirjoittavat ilmoittautumislomakkeessa luvan tietojen siirtämiseen tai kieltävät sen. Tämä koskee lähinnä lapsen saamia terveydenhuolto- tai muita tukipalveluja.

Oppilashuoltotyöhön osallistuvilla on kuitenkin salassapitosäännösten estämättä oikeus saada ja luovuttaa tietoa toisilleen lapsen asianmukaisen opetuksen järjestämiseksi.

6. ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIIN KUULUVIEN LASTEN ESI-OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Tavoitteena on;

- tukea ja vahvistaa lapsen oman äidinkielen osaamista ja oman kulttuuritaustan arvostamista
- yhteiskuntaan integroitunut kaksikielinen ja -kulttuurinen aikuinen
- suomi toisena kielenä (S2-kieli)- opetuksen tavoitteena on, että lapsi saavuttaa mahdollisimman toimivan kielitaidon perusopetuksen aikana
- esiopetuksessa lapsella on mahdollisuus opiskella S2-kieltä ohjauksessa sekä luonnollisissa leikki- ja oppimistilanteissa

Eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvat:

- saamenkieliset
- romanikieliset
- viittomakieliset
- maahanmuuttajat
- mahdolliset muut kieliryhmä

Em. ryhmien esiopetus järjestetään mahdollisuuksien mukaan muun esiopetuksen yhteydessä, perusopetukseen valmistavana opetuksena tai näiden yhdistelmänä.

7. ESIOPETUKSEN YHTEISTYÖ

Esiopetuksen tärkein yhteistyötaho ovat **kodit**. Lapsi elää samanaikaisesti kodin, esiopetuksen ja muun mahdollisen varhaiskasvatuksen vaikutuspiirissä. Tämä edellyttää näiden kasvatusyhteisöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä lapsen kokonaisvaltaisen hyvän kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa.

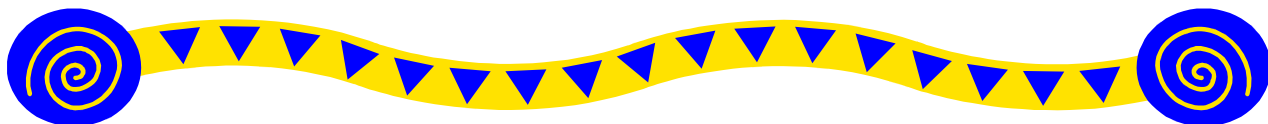
Huoltajilla on ensisijainen kasvatusvastuu lapsesta. Esiopetuksen henkilöstö vastaa osaltaan lapsen kasvatuksesta esiopetuksen aikana. Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien välille on tärkeää luoda avoin ja luottamuksellinen yhteys.

Vanhemmille tiedotetaan esiopetuksen tavoitteista, toiminnan sisällöistä, eri tukimuodoista, oppilashuoltoon liittyvistä asioista sekä muista lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyvistä asioista. Tiedottaminen tapahtuu reissuvihkoissa ja/tai eri sähköisillä viestintämuodoilla sekä eri yhteistyömuotoja käyttäen.

Yhteistyömuotoja ovat vanhempain tapaamiset, vanhempainillat, eri tilaisuudet ja juhlat

Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä myös seuraavien tahojen kanssa:

- Muu varhaiskasvatus ja perusopetus, erityisesti alkuopetus
- Esiopetuksen toteuttamiseen osallistuva henkilöstö
- Opetuksen tukipalvelut ja muut asiantuntijat (erityisopetus, puhe-terapia, perheneuvola, lastenneuvola, toimintaterapia, fysioterapia sosiaalihuolto jne.)
- muut tahot, kuten srk, kyläyhteisöt, järjestöt, yritykset, lähiympäristö jne.

8. ARVIONITI ESIOPETUKSESSA

- on jatkuvaa lapsen ja opettajan välisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa työskentelyn ja oppimisen ohjaamista
- syksyllä tehtävän **ryhmäarvioinnin** yhteydessä psykologi arvioi lasten oppimisen valmiuksia
- huoltajat osallistuvat ryhmäarvioinnin yhteydessä sekä lapsen sen hetkisen kokonaistilanteen arvioimiseen että saavat myös palautetta ryhmäarvioinnin tuloksista
- lapsen itsearviointia esiopetuksessa viihtymisestä ja omasta oppimisesta suoritetaan esiopetusvuoden aikana
- huoltajat, esiopetuksen järjestäjä ja opetushallitus arvioivat esiopetuksen järjestämistä ja toteutumista

Esiopetuksen päätteeksi lapselle annetaan vapaamuotoinen osallistumistodistus.

liite 1.

Pvm
16.6.2000

Dnro 37/400/2000

Esiopetuksen järjestäjät

OPETUSMINISTERIÖ

MERITULLINKATU 10

PL 293

00171 HELSINKI

PUH. (09) 134 171

FAX (09) 135 9335

etu.sukunimi@minedu.fi

Undervisningsministeriet

Sjötullsgatan 10

PB 293

00171 Helsingfors

Tel. (09) 134 171

Fax (09) 135 9335

opet@minedu.fi

MINISTRY OF EDUCATION

MERITULLINKATU 10

P.O. BOX 293

FIN-00171 HELSINKI

FINLAND

TEL. +358 9 134 171

FAX +358 9 135 9335

opet@minedu.fi

Ministère de l'Éducation

Meritullinkatu 10

B.P. 293

FIN-00171 Helsinki

Finlande

Tél. +358 9 134 171

Fax +358 9 135 9335

opet@minedu.fi

www.minedu.fi

Viite: Esiopetusuudistus

Asia: SUOSITUS OPETUSRYHMIEN
MUODOSTAMISESTA ESIOPETUKSESSA

Opetusministeriö suosittaa, neuvoteltuaan asiasta sosiaali- ja terveysministeriön kanssa, jäljempänä mainittujen perusteiden noudattamista perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetun esiopetuksen opetusryhmien muodostamisessa. Perusteet täydentävät perusopetuslain ja -asetuksen (852/1998) sekä lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973) ja asetuksen (239/1973) säännöksiä esiopetuksen opetusryhmien enimmäiskoon osalta.

Suosituksen tarkoituksena on varmistaa, etteivät esiopetuksen opetusryhmät muodostu liian suuriksi ja että esiopetukselle säädetyt ja opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet voidaan käytännössä saavuttaa ja että oppilaan oikeus turvallisuus opiskeluympäristöön toteutuu.

Esiopetuksen opetusryhmään saa kuulua pääsääntöisesti enintään kolme oppilasta. Jos esiopetusta antavan opettajan ohella ryhmän työskentelyyn osallistuu enimmän aikaa koulunkäyntiavustaja, lastenhoitaja tai muu tehtävään soveltuvan ammatillisen koulutuksen suorittanut henkilö, opetusryhmän enimmäiskoko voi olla kuitenkin enintään 20 oppilasta. Opetusryhmän enimmäiskoko voidaan väliaikaisesti ylittää, jos se on opetuksen luonteen, opetuksessa käytettävän työskentelytavan tai jonkin pakottavan syyn takia perusteltua, eikä järjestely vaaranna opetuksen tavoitteiden saavuttamista.

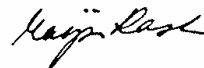
Esiopetuksen opetusryhmiä muodostettaessa tulee ottaa huomioon paikalliset olosuhteet, kuten erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä, opetustilat ja -välineet sekä henkilöstölle mahdollisesti määrätyt muut tehtävät. Edellä todettujen seikkojen takia voi olla perusteltua, että opetusryhmä on edellä todettua pienempi.

Suosituksat koskevat:

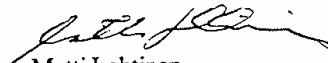
- yhtäläisesti sekä kuntien, valtion kuin yksityisten järjestäjien toimintaa mukaan luki- en esiopetuspalveluiden hankkimisen;
- esiopetuksen opetusryhmien muodostamista sekä koulussa, lasten päivähoidosta annetun lain 1 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettussa päivähoitopaikassa että muussa esiopetuksen järjestämiseen soveltuvassa paikassa;
- ensisijaisesti varsinaisia opetusjaksoja tai -tuokioita;
- myös tilanteita, joissa esiopetuksen oppilaita opetetaan yhdessä perusopetuksen oppilaiden kanssa tai samaan ryhmään kuuluu myös päivähoitossa olevia lapsia (perusopetuksen oppilaat tai päivähoitossa olevat lapset luetaan mukaan oppilaiden määrään).

Opetusministeriö seuraa yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa esiopetuksen opetusryhmien muodostamista.

Opetusministeri

Maija Rask

Hallitusneuvos

Matti Lahtinen

